

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

REUMATOLOGII

dla lekarzy posiadających specjalizację I lub II stopnia lub tytuł
specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych
(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2023

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. Brygida Kwiatkowska - konsultant krajowy w dziedzinie reumatologii;
2. Prof. dr hab. Marek Brzosko – konsultant krajowy w dziedzinie reumatologii (kadencja do 30.04.2021 r.);
3. Prof. dr hab. Eugeniusz Kucharz – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. Zbigniew Żuber – przedstawiciel konsultanta krajowego;
5. Prof. dr hab. Piotr Wiland – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Reumatologicznego;
6. Prof. dr hab. Stanisław Sierakowski – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
7. Prof. dr hab. Marzena Olesińska – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
8. Lek. med. Jarosław Sławiński – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie reumatologii umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) wykonywanie specjalistycznych świadczeń lekarskich i profilaktycznych z zakresu chorób układu mięśniowo-szkieletowego u dorosłych oraz u osób w wieku rozwojowym, w szczególności diagnozowanie, leczenie i monitorowanie wczesnego zapalenia stawów, reumatoidalnego zapalenia stawów, spondyloartropatii, układowych chorób tkanki łącznej, zapalenia naczyń, choroby IgG4 zależnej, chorób reumatycznych wieku rozwojowego, krystaloartropatii, choroby zwyrodnieniowej stawów, zapaleń stawów związanych z zakażeniem, amyloidozy, sarkoidozy, zmian stawowych towarzyszących innym chorobom układowym, miejscowych zespołów bólowych okołostawowych, fibromialgii, chorób metabolicznych kości, w tym osteoporozy;
- 2) wykonywanie aspiracji i nakłuwania stawów oraz tkanek okołostawowych, prowadzenia leczenia przeciwbólowego w zakresie dolegliwości z układu

- mięśniowo-szkieletowego oraz zlecenie i monitorowanie skuteczności zabiegów rehabilitacyjnych w chorobach układu ruchu;
- 3) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, czasowej niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu, wydawanie orzeczeń lekarskich o stanie zdrowia pacjentom ubiegającym się o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego choroby i jej następstw;
 - 4) przygotowanie specjalistycznych opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
 - 5) udzielanie konsultacji lekarskich w dziedzinie reumatologii lekarzom innych specjalności;
 - 6) prowadzenie promocji zdrowia i zapobiegania chorobom reumatycznym;
 - 7) wykonywanie indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie reumatologii;
 - 8) kierowanie kliniką, oddziałem lub przychodnią reumatologiczną;
 - 9) kierowanie specjalizacją w reumatologii innych lekarzy;
 - 10) doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych;
 - 11) kierowanie eksperymentem medycznym w dziedzinie reumatologii.

2. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz — pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

- 1) znajomość etiologii i patogenezы chorób reumatycznych;
- 2) wiadomości z immunologii klinicznej, zwłaszcza rola limfocytów T i B, makrofagów, fibroblastów, komórek tucznych i śródbłónka w chorobach reumatycznych, cytokin, występujących przeciwciał;
- 3) znajomość epidemiologii i kosztów społecznych chorób reumatycznych;
- 4) znajomość obrazu klinicznego i następstw poszczególnych chorób;
- 5) znajomość objawów ze strony układu kostno-stawowego w przebiegu chorób nowotworowych, zakażeń i innych chorób narządów wewnętrznych, skóry i tkanki podskórnej oraz zaburzeń rozwojowych;
- 6) farmakoterapia chorób reumatycznych, w tym mechanizmy działania, wskazania i przeciwwskazania do preparatów leczniczych stosowanych w reumatologii, zgodnie z aktualnie obowiązującymi rekomendacjami;
- 7) farmakoekonomika stosowanego leczenia z uwzględnieniem bilansu kosztów samego leczenia, monitorowania farmakoterapii oraz skutków ekonomicznych zaniechania leczenia;
- 8) podejmowanie decyzji o jak najszybszym zastosowaniu odpowiedniego leczenia;
- 9) ustalanie wskazań do wykonywania zabiegów reumoortopedycznych;
- 10) strategia postępowania w zwalczaniu bólu ostrego i przewlekłego, w tym stosowanie terapii według „drabiny analgetycznej” WHO, ustalanie wskazań do stosowania blokad przeciwbólowych i innych zabiegów, np. neurolizy;
- 11) zasady edukacji chorego w reumatologii i promocji zdrowia;
- 12) teoretyczne zasady wykonywania i wskazań do badań diagnostycznych w reumatologii, takie jak: badania immunologiczne, radiologiczne, ultrasonografia, scyntygrafia, densytometria, rezonans magnetyczny, tomografia komputerowa, wskazania do kierowania na te badania oraz ich interpretacja;
- 13) znajomość zasad rehabilitacji chorób reumatycznych.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii wykaże się umiejętnością:

- 1) badania podmiotowego i przedmiotowego, w tym szczególnie układu ruchu;
- 2) planowania badań diagnostycznych w poszczególnych przypadkach klinicznych;
- 3) wykonywania punkcji diagnostycznych, odbarczających i leczniczych stawów, wstrzyknięć okołostawowych;
- 4) prawidłowej oceny badań immunologicznych, radiologicznych, laboratoryjnych oraz płynu stawowego;
- 5) odpowiedniego doboru zabiegów rehabilitacyjnych i fizykoterapeutycznych.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A - Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna trwa 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Reumatologia”

Cel kursu:

pozyskanie umiejętności prawidłowego badania przedmiotowego i podmiotowego chorego; uzyskanie podstawowej wiedzy na temat najczęstszych zapalnych i niezapalnych chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) podział chorób reumatycznych;
- 2) epidemiologia chorób reumatycznych;

- 3) badanie podmiotowe i przedmiotowe chorego;
- 4) patomorfologia stawów i chorób tkanki łącznej;
- 5) rodzaje leków stosowanych w reumatologii;
- 6) reumatoidalne zapalenie stawów i spondyloartropatie – etiologia, patogeneza, postacie kliniczne;
- 7) toczeń rumieniowaty układowy – etiologia, patogeneza, postacie kliniczne;
- 8) choroba zwyrodnieniowa stawów i kręgosłupa – etiologia, patogeneza, postacie kliniczne;
- 9) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 10) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki kształcenia specjalisty w tej dziedzinie;
- 11) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczącej bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 12) podstawy farmakoekonomiki;
- 13) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 14) podstawy onkologii.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Podstawy immunologii i immunologiczne techniki laboratoryjne”

Cel kursu:

uzyskanie podstawowej wiedzy na temat patofizjologii zapalnych chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) limfocyty T i B – ich rola w etiopatogenezie chorób reumatycznych;
- 2) rola makrofagów, fibroblastów, komórek tłuszcznych i śródbłonna w chorobach reumatycznych;

- 3) autoprzeciwciała i przeciwciała do antygenów egzogennych istotne dla diagnostyki i/lub monitorowania chorób reumatycznych;
- 4) cytokiny.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Reumatologia wieku rozwojowego”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy na temat diagnostyki i leczenia chorób reumatycznych wieku rozwojowego.

Zakres wiedzy:

- 1) badanie podmiotowe i przedmiotowe chorego;
- 2) młodzieńcze idiopatyczne zapalenia stawów;
- 3) inne zapalne układowe choroby tkanki łącznej;
- 4) odrębności diagnostyczne chorób tkanki łącznej u dzieci;
- 5) leczenie chorób tkanki łącznej u dzieci;
- 6) zespół aktywacji makrofagów.

Czas trwania kursu: 4 dni (32 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Choroby rzadkie”

Cel kursu:

uzyskanie podstawowej wiedzy na temat diagnostyki, objawów i możliwości leczenia chorób rzadkich.

Zakres wiedzy:

- 1) obraz kliniczny chorób rzadkich, interpretacja danych z wywiadu rodzinnego, interpretacja badań;
- 2) możliwości oceny postępu choroby i leczenia;
- 3) stany nagłe w chorobach rzadkich.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Diagnostyka obrazowa chorób narządu ruchu”

Cel kursu:

uzyskanie umiejętności właściwego doboru metod obrazowych w diagnostyce chorób reumatycznych i interpretacji wyników tych badań.

Zakres wiedzy:

- 1) rekomendacje europejskie dotyczące diagnostyki chorób narządu ruchu;
- 2) klasyczna radiografia;
- 3) scyntygrafia, tomografia komputerowa, dual energy CT, PET, rezonans magnetyczny, diagnostyka ultrasonograficzna, densytometria, kapilaroskopia.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Układowe choroby tkanki łącznej i zapalenia naczyń”

Cel kursu:

pozyskanie pełnej wiedzy i wprowadzenie jej do codziennej praktyki dotyczącej diagnostyki i leczenia układowych chorób tkanki łącznej i zapalenia naczyń.

Zakres wiedzy:

- 1) twardzina ograniczona i uogólniona;

- 2) eozynofilowe zapalenie powięzi;
- 3) toczeń rumieniowaty układowy;
- 4) zespół Sjögrena;
- 5) choroba IgG4 zależna;
- 6) zapalenie skórno- i wielomięśniowe;
- 7) zespół antyfosfolipidowy;
- 8) układowe zapalenia naczyń:
 - a) klasyfikacja, diagnostyka, w tym diagnostyka różnicowa, patogenezą, zaburzenia immunologiczne, objawy kliniczne, leczenie.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Rehabilitacja w chorobach reumatycznych”

Cel kursu:

pozyskanie wiedzy na temat doboru metod rehabilitacyjnych jako uzupełniającej terapii chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) rodzaje poszczególnych zabiegów fizykoterapeutycznych;
- 2) przyrządy pomocowe oraz charakterystyka stosowanych splintów;
- 3) stosowanie zabiegów w różnych chorobach reumatycznych;
- 4) leczenie sanatoryjne.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs: „Leczenie bólu”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy na temat rodzaju bólu i jego leczenia w chorobach reumatycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) rodzaj bólu w chorobach reumatycznych;
- 2) leczenie bólu w zapalnych chorobach reumatycznych z uwzględnieniem zjawiska centralizacji bólu;
- 3) metody farmakologiczne i nefarmakologiczne leczenia bólu w chorobach reumatycznych;
- 4) depresja i fibromialgia a odczuwany ból w chorobach reumatycznych.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

9. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;
- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;
- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;
- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;

- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;
- 10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;
- 11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

10. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „pro-profilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I: Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja,

- piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
 - 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;
 - 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:
 - a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
 - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
 - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
 - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
 - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
 - 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
 - a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
 - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
 - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
 - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),
 - udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
 - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;
 - 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
 - 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia,

działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;

- 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Cześć II: Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);
- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);
- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;
- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Cześć III: Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) **do praktycznej kontroli chorób/ problemów zdrowotnych** (tj. do zmniejszania zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;
- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód, oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;
- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/problemów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Aktualne rekomendacje diagnostyczne i terapeutyczne w reumatologii”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

usystematyzowanie i utrwalenie nabytej podczas szkolenia specjalistycznego wiedzy potrzebnej w codziennej praktyce lekarza reumatologa.

Zakres wiedzy:

Aktualnie obowiązujące rekomendacje międzynarodowe dotyczące:

- 1) przewlekłego zapalenia stawów;
- 2) układowych chorób tkanki łącznej;

- 3) choroby zwyrodnieniowej stawów i zespołów bólowych kręgosłupa;
- 4) chorób reumatycznych wieku rozwojowego;
- 5) chorób metabolicznych kości;
- 6) innych chorób reumatycznych;
- 7) leczenia bólu w chorobach reumatycznych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie reumatologii

Cel stażu:

uzyskanie podstawowej wiedzy na temat epidemiologii chorób reumatycznych ich diagnostyki i leczenia.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) znajomość etiologii i patogenezы chorób reumatycznych;
- 2) wiadomości z immunologii klinicznej, zwłaszcza dotyczące patofizjologii chorób reumatycznych w tym cytokin, JAK kinaz i występujących przeciwciał;
- 3) znajomość epidemiologii i kosztów społecznych chorób reumatycznych;
- 4) znajomość obrazu klinicznego i następstw poszczególnych chorób;
- 5) znajomość różnicowania objawów ze strony układu ruchu w zależności od choroby reumatycznej;

- 6) znajomość objawów ze strony układu kostno-stawowego w przebiegu chorób nowotworowych, zakażeń i innych chorób narządów wewnętrznych, skóry i tkanki podskórnej oraz zaburzeń rozwojowych;
- 7) farmakoterapia chorób reumatycznych, w tym mechanizmów działania, wskazania i przeciwwskazania do preparatów leczniczych stosowanych w reumatologii;
- 8) farmakoekonomika stosowanego leczenia z uwzględnieniem bilansu kosztów samego leczenia, monitorowania farmakoterapii oraz skutków ekonomicznych zaniechania leczenia;
- 9) podejmowanie decyzji o jak najszybszym zastosowaniu odpowiedniego leczenia;
- 10) ustalanie wskazań i przeciwwskazań do wykonywania zabiegów reumoortopedycznych;
- 11) strategia postępowania w zwalczaniu bólu ostrego i przewlekłego, w tym stosowanie terapii według „drabiny analgetycznej” WHO, ustalanie wskazań do stosowania blokad przeciwbólowych i innych zabiegów, np. neurolizy;
- 12) zasady edukacji chorego w reumatologii i promocji zdrowia;
- 13) podstawowe umiejętności dotyczące wyboru badań podczas diagnostyki chorób reumatycznych takich jak: badania immunologiczne, radiologiczne, ultrasonografia, scyntygrafia, densytometria, rezonans magnetyczny, tomografia komputerowa, dual energy CT, PET, wskazania do kierowania na te badania oraz ich interpretacja;
- 14) znajomość zasad rehabilitacji chorób reumatycznych oraz wskazań i przeciwwskazań do określonych form rehabilitacji leczniczej i balneologii.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) badanie podmiotowe i przedmiotowe, ze szczególnym uwzględnieniem układu mięśniowo-szkieletowego oraz zmian narządowych w chorobach reumatycznych;
- 2) planowanie badań diagnostycznych w poszczególnych przypadkach klinicznych;
- 3) wykonywanie punkcji diagnostycznych, odbarczających i leczniczych stawów, wstrzyknięć okołostawowych;
- 4) ocena badań immunologicznych, radiologicznych, laboratoryjnych ze szczególnym uwzględnieniem płynu stawowego;

- 5) dobór odpowiednich zabiegów w rehabilitacji leczniczej w zakresie fizyko- i kinezyterapii;
- 6) planowanie leczenia.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 98 tygodni (490 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział reumatologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: oddział reumatologii będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

2. Staż kierunkowy w zakresie reumatologii wieku rozwojowego

Cel stażu:

uzyskanie praktycznej wiedzy na temat występowania, diagnostyki i leczenia chorób reumatycznych wieku rozwojowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) problematyka chorób reumatycznych wieku rozwojowego:
 - a) młodzieńcze idiopatyczne zapalenia stawów,
 - b) młodzieńczy toczeń rumieniowaty układowy,
 - c) młodzieńcze zapalenie skórno-mięśniowe,
 - d) twardzina w wieku rozwojowym,
 - e) spondyloartropatie młodzieńcze.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) umiejętność badania przedmiotowego i podmiotowego pacjentów w wieku rozwojowym;
- 2) planowanie badań diagnostycznych w poszczególnych przypadkach klinicznych;
- 3) ocena wskazań do punkcji diagnostycznych, odbarczających i leczniczych stawów, wstrzyknięć okołostawowych;

- 4) ocena badań immunologicznych, radiologicznych, laboratoryjnych oraz płynu stawowego;
- 5) dobór odpowiednich zabiegów rehabilitacyjnych i fizykoterapeutycznych;
- 6) planowanie leczenia.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział reumatologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii przyjmujący dzieci lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu kierunkowego lub stażu podstawowego.

3. Staż kierunkowy w zakresie metod obrazowania układu kostno-stawowego

Cel stażu:

uzyskanie wiedzy na temat technik obrazowych wykorzystywanych w diagnostyce chorób reumatycznych oraz interpretacji ich wyników.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) technika wykonywania badań radiologicznych, ultrasonograficznych, rezonansu magnetycznego, dual Energy CT, PET, tomografii komputerowej oraz interpretacji zdjęć radiologicznych;
- 2) zasady postępowania przy wykonywaniu badań radiologicznych, USG, rezonansu magnetycznego (MRI), tomografii komputerowej (CT) narządu ruchu, badań densytometrycznych;
- 3) wskazania do wykonywania badań rezonansu magnetycznego, tomografii komputerowej, dual Energy CT, PET narządu ruchu oraz badań densytometrycznych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) interpretacja radiogramów narządu ruchu;

- 2) interpretacja uzyskanych wyników badania USG, MRI, tomografii komputerowej, dual Energy CT, PET oraz badań densytometrycznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie radiologii i diagnostyki obrazowej lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

4. Staż kierunkowy w zakresie ortopedii

Cel stażu:

uzyskanie wiedzy na temat wskazań i możliwości operacyjnego leczenia chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wskazania i przeciwwskazania do wykonywania zabiegów reumoortopedycznych;
- 2) zasady postępowania z chorymi w okresie okołoperacyjnym i prowadzenie rehabilitacji pooperacyjnej;
- 3) podstawy techniki wykonywania zabiegów reumoortopedycznych z uwzględnieniem rodzaju stosowanych endoprotez;
- 4) wskazania i przeciwwskazania do wykonywania endoprotezoplastyki;
- 5) techniki prowadzenia zabiegów metodą artroskopową;
- 6) metody wykonywania synowektomii, wskazania do wykonywania synowektomii.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) ocena makroskopowa zmienionej błony maziowej obserwowanej w trakcie zabiegów artroskopowych lub synowektomii;
- 2) pobranie i zabezpieczenie materiału do oceny histologicznej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział ortopedii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortopedii i traumatologii narządu ruchu lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

5. Staż kierunkowy w zakresie rehabilitacji

Cel stażu:

uzyskanie niezbędnej wiedzy dotyczącej wskazań i możliwości rehabilitacji w chorobach reumatycznych jako leczenia uzupełniającego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wskazania do prowadzenia zabiegów fizykoterapeutycznych i kinezyterapii;
- 2) podstawy teoretyczne mechanizmów działania poszczególnych zabiegów.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) ocena efektu przeprowadzonej rehabilitacji;
- 2) ocena i interpretacja stwierdzanej bolesności oraz zakresu ruchomości stawów obwodowych i kręgosłupa.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział rehabilitacji, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie rehabilitacji medycznej lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

6. Staż kierunkowy w poradni reumatologicznej

Cel stażu:

uzyskanie umiejętności diagnostyki i leczenia chorych na choroby reumatyczne w warunkach ambulatoryjnych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) specyfika ambulatoryjnego prowadzenia chorych reumatycznych;
- 2) postępowanie w chorobach reumatycznych spotykanych głównie w praktyce ambulatoryjnej oraz monitorowanie chorych z ustalonym postępowaniem terapeutycznym;
- 3) prowadzenia leczenia i diagnostyki chorych zgodnie z aktualnymi rekomendacjami;
- 4) wskazania do stosowania farmako- i fizykoterapii oraz rehabilitacji w warunkach ambulatoryjnych;
- 5) wskazania do leczenia szpitalnego;
- 6) kryteria kwalifikacyjne do Programów Lekowych w reumatologii i zasady opieki nad chorym będącym na terapii w ramach Programu Lekowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) monitorowanie przebiegu choroby z uwzględnieniem badań, które obowiązują przy stosowaniu leków w reumatologii.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 6 tygodni (30 dni roboczych).

Miejsce stażu: poradnia reumatologiczna będąca w strukturze oddziału/jednostki posiadającej akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii lub poradnia reumatologiczna, która posiada akredytację do prowadzenia ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

7. Staż kierunkowy w oddziale dermatologii

Cel stażu:

nabycie wiedzy na temat chorób dermatologicznych i ich leczenia ze szczególnym uwzględnieniem manifestacji skórnej chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- 1) specyfika najczęstszych chorób dermatologicznych;
- 2) zapoznanie się z objawami skórnymi chorób reumatycznych;
- 3) postępowanie w chorobach dermatologicznych;
- 4) wskazania do stosowania farmako- i fizykoterapii;
- 5) wskazania do leczenia szpitalnego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział dermatologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

8. Staż kierunkowy w zakresie reumatologii w innym ośrodku

Cel stażu:

pogłębienie praktycznej wiedzy na temat aktualnych metod diagnostyki i terapii chorób reumatycznych, w tym rzadkich chorób reumatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) problematyka chorób reumatycznych takich jak:
 - a) toczeń rumieniowaty układowy i inne układowe choroby tkanki łącznej,
 - b) układowe zapalenia naczyń,
 - c) powikłania narządowe reumatoidalnego zapalenia i innych przewlekłych zapaleń stawów;
- 2) farmakoterapia trudnych przypadków, w tym problematyka leczenia lekami biologicznymi.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) ocena kliniczna aktywności choroby;
- 2) praktyczne zastosowanie nowych metod diagnostycznych i terapeutycznych;
- 3) prowadzenie/przygotowanie do prowadzenia programów terapeutycznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 6 tygodni (30 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział reumatologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii w jednostce o II lub III stopniu referencyjności inny niż oddział będący miejscem realizacji stażu podstawowego.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu kierunkowego lub stażu podstawowego.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba)

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba)

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **stażu podstawowego**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. prowadzenie w procesie diagnostyczno-terapeutycznym pacjentów z ziarniniakowatością z zapaleniem naczyń	3	0
2. prowadzenie w procesie diagnostyczno-terapeutycznym pacjentów z innym zapaleniem naczyń, w tym: zapalenie naczyń związane ze złogami IgA (plamica Schonleina-Henocha, ziarniniakowatość kwasochłonna z zapaleniem	3	0

naczyń (zespół Churga i Strauss), leukocytoklastyczne zapalenie naczyń		
3. prowadzenie w procesie diagnostyczno-terapeutycznym pacjentów z olbrzymiokomórkowym zapaleniem tętnic	3	0
4. prowadzenie pacjentów z polimialgią reumatyczną	5	0
5. prowadzenie pacjentów z toczeniem rumieniowatym układowym	5	0
6. prowadzenie pacjentów z twardzina układową	5	0
7. prowadzenie w procesie diagnostyczno-terapeutycznym pacjentów z zapaleniem skórno-mięśniowym/wielomięśniowym	5	0
8. prowadzenie pacjentów z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa	5	0
9. prowadzenie pacjentów z spondyloartropatią bez zmian radiologicznych	3	0
10. prowadzenie pacjentów z Zespołem Sjögrena	3	0
11. prowadzenie pacjentów z dną moczanową	3	0
12. nakłucie jamy stawowej z pobraniem płynu stawowego i/lub iniekcji dostawowej	15	5
Łącznie	58	5

D - PEŁNIENIE DYŻURÓW MEDYCZNYCH

Lekarz pełni dyżury medyczne w wymiarze przeciętnie 10 godzin 5 minut na tydzień lub wykonuje pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, tj. w wymiarze przeciętnie 48 godzin na tydzień, w tym dyżur medyczny, w przyjętym okresie rozliczeniowym. Lekarz może pełnić towarzyszące lub samodzielne dyżury medyczne. Kierownik specjalizacji w porozumieniu z kierownikiem podmiotu lub komórki organizacyjnej tego podmiotu wyraża, za pomocą SMK, zgodę na pełnienie samodzielnych dyżurów medycznych przez lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne.

W przypadku dyżurów medycznych odbywanych w trakcie stażu kierunkowego, lekarzowi przysługuje możliwość wyboru miejsca odbywania dyżurów. Lekarz może odbywać dyżury medyczne w jednostce prowadzącej szkolenie specjalizacyjne lub w jednostce prowadzącej staż kierunkowy. Decyzję w tym zakresie lekarz podejmuje w porozumieniu z kierownikiem specjalizacji

Przebieg i organizacja dyżurów medycznych odbywa się na zasadach określonych w przepisach ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty.

E – Samokształcenie

Lekarz jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie reumatologii, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i czasopism naukowych z zakresu reumatologii, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej

Lekarz powinien aktywnie uczestniczyć w posiedzeniach oddziałów Polskiego Towarzystwa Reumatologicznego oraz w konferencjach ogólnopolskich organizowanych przez Polskie Towarzystwo Reumatologiczne oraz inne towarzystwa naukowe, których działalność naukowa obejmuje choroby reumatyczne lub choroby towarzyszące chorobom reumatycznym, a także uczestniczyć w innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia.

Lekarz powinien wygłosić przynajmniej jedną pracę na konferencji lokalnej lub ogólnopolskiej będącej pod patronatem wymienionych towarzystw naukowych.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowanie teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii dla lekarzy posiadających I lub II stopień lub tytuł specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych wynosi 3 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Reumatologia”	0,6	3
2	Kurs: „Podstawy immunologii i immunologiczne techniki laboratoryjne”	0,2	1
3.	Kurs: „Reumatologia wieku rozwojowego”	0,8	4
4.	Kurs: „Choroby rzadkie”	0,4	2
5.	Kurs: „Diagnostyka obrazowa chorób narządu ruchu”	0,4	2
6.	Kurs: „Układowe choroby tkanki łącznej i zapalenia naczyń”	0,6	3

Program specjalizacji w dziedzinie reumatologii dla lekarzy posiadających specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych

7.	Kurs: „Rehabilitacja w chorobach reumatycznych”	0,2	1
8.	Kurs: „Leczenie bólu”	0,2	1
9.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
10.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2
11.	Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Aktualne rekomendacje diagnostyczne i terapeutyczne w reumatologii”	1,0	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		5 tyg. i 2 dni	27
Nr stażu	Stáže kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie reumatologii	98	490
2.	Staż kierunkowy w zakresie reumatologii wieku rozwojowego	12	60
3.	Staż kierunkowy w zakresie metod obrazowania układu kostno-stawowego	1	5
4.	Staż kierunkowy w zakresie ortopedii	1	5
5.	Staż kierunkowy w zakresie rehabilitacji	1	5
6.	Staż kierunkowy w poradni reumatologicznej	6	30
7.	Staż kierunkowy w oddziale dermatologii	1	5
8.	Staż kierunkowy w zakresie reumatologii w innym ośrodku	6	30
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		126 tyg.	630
Samokształcenie		0,6	3
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		132 tyg.	660
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych

Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES	1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe	15 tyg. i 3 dni	78
Dni ustawowo wolne od pracy	7 tyg. i 4 dni	39
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	156 tyg. i 3 dni	783
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza		18

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie reumatologii kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
reumatologii**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie reumatologii

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału reumatologii lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, posiadanie łóżek przeznaczonych dla pacjentów, którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu specjalizacji będącej przedmiotem wniosku. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiednio wyposażonego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi

szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
 - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu: reumatologia – zgodnie z przepisami regulującymi zasady realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w dziedzinie reumatologii,
 - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji,

- c) posiadanie doświadczenia w prowadzeniu leczenia chorych z układowymi chorobami tkanki łącznej, zapaleniami naczyń, we wczesnym diagnozowaniu i leczeniu zapalenia stawów,
 - d) prowadzenie leczenia biologicznego i inhibitorami JAK kinaz,
 - e) możliwość tworzenia zespołów terapeutycznych (kardiolog, pulmonolog, nefrolog, ortopeda itp.),
 - f) posiadanie w oddziale / w pracowni aparatu:
 - RTG,
 - USG z głowicami do oceny narządu ruchu,
 - kapilaroskop,
 - g) na 1 miejsce szkoleniowe powinno przypadać 150 hospitalizacji reumatologicznych rocznie, w tym minimum 60% hospitalizacji chorych z zapalnymi chorobami reumatycznymi wg kodów ICD 10 (M02, M03, M05, M06, M07, M08, M09, M10, M11, M13, M30, M31, M33, M34, M35, M36, M45, M46, M 79, M80, M 83, M86, M88),
 - h) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.
8. *W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:*
- a) zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.